

Ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλλάδος

Ι. Α. Παπαζάχου

Α' ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

1. Ἡ ἀνάγκη τῆς περιφερειακῆς δράσεως.

Εἰς τὰς οἰκονομίας τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν παρατηρεῖται, ὡς γνωστόν, τὸ φαινόμενον τῆς «δυσαικῆς ἀναπτύξεως», τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ὅσον προχωρεῖ ἡ οἰκονομικὴ ἐξέλιξις, ἡ πλουσία περιοχὴ γίνεται πλουσιωτέρα καὶ ἡ πτωχὴ πτωχότερα. Ἡ οἰκονομικὴ δηλαδὴ δραστηριότης τείνει πρὸς τοὺς δύο πόλους. Τοῦτο ἀποτελεῖ μίαν ὄψιν τοῦ νόμου τῆς ἀνισομέτρου ἀναπτύξεως, εἰς τὰς «ἐλευθέρως» λεγομένας οἰκονομίας.

Οὕτω, ἡ ἀντικειμενικὴ οἰκονομικὴ πραγματικότης, δημιουργεῖ πρόβλημα μὲ δύο ὄψεις. Ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀνισορροπίαν μεταξὺ πόλεων καὶ ὑπαίθρου καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀνισορροπίαν μεταξὺ τῶν περιοχῶν.

Ἡ οἰκονομία τῆς χώρας μας, εἶναι δεσμία τοῦ νόμου τῆς «δυσαικῆς», μὲ τὴν κεφαλαιοκρατικὴν καί, κατὰ τὰ πλεῖστα σημεῖα, προκεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομίαν τῆς.

Δὲν θὰ παραθέσωμεν ἀριθμοὺς ἐδῶ, οὔτε θὰ διαγράψωμεν τὴν πορείαν τῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν εἰς τὴν χώραν μας, πρὸς ἐπαλήθευσιν τῆς ὑπάρξεως καὶ λειτουργίας τοῦ νόμου αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι σήμερον τόσον ἐντόνως φανερόν καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ κέντρου, λόγῳ τῆς ἀσφυκτικῆς διογκώσεώς του, καὶ εἰς ἐκείνους τῆς ὑπαίθρου, λόγῳ τοῦ μαρασμοῦ τῆς, ὥστε ἔχει

γίνει κοινὴ συνείδησις πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς ἀμέσου περιφερειακῆς δράσεως, καὶ καθίσταται τελείως περιττὴ πᾶσα προσπάθεια αἰτιολογήσεώς της μὲ ἀριθμούς. Ἐνῶ ἀντιθέτως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἰδιαιτέραν προσοχήν, εἶναι ἡ ὀρθὴ θεμελίωσις τῆς ἐννοίας τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν καθ' ἕκαστα στόχων, καθὼς καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν μέσων πραγματοποιήσεώς των, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἀπάμβλυνσις τῆς ἀνισορροπίας καὶ ὁμοιόμορφος ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα περιοχῶν.

2. Τὸ περιεχόμενον τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως,

Ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξις διαφέρει κατὰ τόπον καὶ χρόνον. Δὲν ἔχει κανόνας οἱ ὁποῖοι ἐφαρμόζονται ὁμοιόμορφως εἰς κάθε περιφέρειαν καὶ εἰς κάθε ἐποχὴν. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ εἰδικὰ ἀντικειμενικὰ προβλήματα τῆς περιφερείας καὶ τὰς προτεραιότητας δράσεων τὰς ὁποίας ἐπιβάλλουν αἱ λύσεις ὠρισμένων ἐκ τῶν προβλημάτων αὐτῶν.

Ἀφ' ἑτέρου, ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξις δὲν εἶναι μόνον οἰκονομικὸν πρόβλημα. Εἶναι ταυτοχρόνως καὶ κοινωνικόν. Δὲν εἶναι δηλ. μόνον ζήτημα ἐρεῦνης καὶ κατευθύνσεως τῶν οἰκονομικῶν μεγεθῶν τῆς περιοχῆς, οὔτε μόνον ζήτημα ἀρίστης χωροθε-

τήσεως τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν. Εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ζήτημα δραστηριοποιήσεως, ἱκανοποιήσεως ἀναγκῶν καὶ πολιτιστικῆς ἐξυψώσεως τοῦ συγκεκριμένου ἀνθρώπου τῆς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιφέρειας. Ὡς ἐκ τούτου ὁ καθορισμὸς τοῦ περιεχομένου τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως εἶναι δυσχερὲς, ἐκ τῆς ἀπόψεως διατυπώσεώς του δι' ἑνὸς ὁρισμοῦ. Δυνάμεθα ὅμως νὰ καθωρίσωμεν τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ περιεχομένου τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς, δηλαδή τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ ἀρίστου δυνατοῦ ἀποτελέσματος διὰ τῆς ἐλαχίστης δυνατῆς προσπάθειας καὶ ἐντὸς τοῦ ἐλαχίστου δυνατοῦ χρόνου.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἐφαρμοζομένη εἰς τὴν περιφέρειαν, μᾶς καθορίζει τὰ στοιχεῖα τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως. ἔάν τὸ ἐπιδιώκόμενον, διὰ τῆς προγραμματισμένης περιφερειακῆς δράσεως «ἄριστον ἀποτέλεσμα» ἔχει ἐν ταυτῷ τὴν ἔννοιαν τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἀποτελέσματος. Τῆς ἐξυψώσεως δηλ. τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος. Ὑπὸ αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀποψιν, τῆς ἐφαρμογῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς εἰς τὴν συγκεκριμένην περιφέρειαν καὶ μάλιστα ὑπὸ διττὴν ἔννοιαν, οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν, τὸ περιεχόμενον τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως συνίσταται εἰς τὴν μεγίστην δυνατὴν ἀξιοποίησιν τῶν φυσικῶν πόρων τῆς συγκεκριμένης περιοχῆς, διὰ τῆς δραστηριοποιήσεως τῶν κατοίκων τῆς πρὸς ὄφελος τῶν ἰδίων. Φυσικά, ἡ μεγίστη αὕτη ἀξιοποίησις τῶν φυσικῶν πόρων τῆς περιοχῆς, σημαίνει γενικωτέραν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καὶ κινητοποίησιν τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ τοῦ συνόλου τῶν τομέων τῆς δημοσίας δράσεως.

Ὅμως, μία ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχή εἶναι πάντοτε ὀργανικὸν τμῆμα ἑνὸς εὐρυτέρου χώρου. Ἡ περιφερειακὴ ἀνάπτυξις, συνεπῶς, προϋποθέτει, ἐν τέλει, τὸν ἑναρμονισμόν τῶν περιφερειακῶν δράσεων, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ εὐρυτέρου ἐθνικοῦ προγράμματος οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ὡστε τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ περιεχομένου τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως εἶναι μία τοιαύτη, χωροταξικὴ κατανομή τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, ὥστε διὰ τοῦ ἀρίστου συνδυασμοῦ τῶν οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων τῆς περιοχῆς καὶ τῆς δραστηριοποιήσεως τῶν κατοίκων τῆς καὶ τοῦ συνόλου τῶν παραγόντων τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ζωῆς, νὰ ἐπιτυγχάνωνται δύο τινά. Ἡ πλήρης ἐκμετάλλευσις τῶν φυσικῶν πόρων τῆς περιφέρειας, καὶ ἡ ἐξύψωσις τοῦ βιοτικοῦ καὶ ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν κατοίκων τῆς.

Μὲ ἄλλας λέξεις, περιφερειακὴ ἀνάπτυξις σημαίνει οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις συγκεκριμένης περιφέρειας, διὰ τῆς κινητοποιήσεως καὶ ἐνεργοῦ καὶ ἐν-συνειδήτου συμμετοχῆς κυρίως καὶ πέραν ἄλλων παραγόντων, τῶν κατοίκων τῆς πε-

ριφέρειας αὐτῆς, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ὁμοιόμορφος ἢ μᾶλλον, ἡ ὁμοιόρρυθμος ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων περιοχῶν εἰς τὰ ἐθνικὰ πλαίσια.

3. Γενικοὶ στόχοι τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων.

Οἱ στόχοι τῶν προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως εἶναι δυνατόν, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ διακριθοῦν εἰς δύο κυρίας κατηγορίας. Τὰς γενικὰς ἐπιδιώξεις, τὰς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ διαλαμβάνουν ὅλα τὰ προγράμματα ἀναπτύξεως τῶν ἐπὶ μέρους περιφερειῶν, καὶ τὰς ἐιδικὰς ἐπιδιώξεις ἐκάστου προγράμματος, ἀναλόγως τῶν ἐιδικῶν συνθηκῶν τῆς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχῆς.

Εἰς τοὺς γενικοὺς στόχους ὑπάγονται κυρίως ἡ ἀνάπτυξις βιομηχανιῶν, ἀναλόγως πρὸς τὰς φυσικὰς συνθήκας καὶ πόρους τῆς περιοχῆς, καὶ ἡ μέχρι τοῦ ἀρίστου (Optimum) σημείου αὐξησης τῆς παραγωγικότητος καὶ ἀποδοτικότητος εἰς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο τούτων τομέων θὰ δοθῇ προτεραιότης ἀναπτύξεως, θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῶν συνθηκῶν τῆς περιοχῆς.

Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὅμως τῶν δύο τούτων τομέων τῆς οἰκονομίας ὑπάρχει ἰσχυρὰ ἀλληλοεξάρτησις.

Μὲ ἀναπτυσσομένην βιομηχανίαν δημιουργοῦμεν αὐξησην ἀπασχολήσεως, αὐξάνεται τοῦτέστιν ἡ ἐσωτερικὴ ἀγορά, συνεπῶς καὶ ἡ ζήτησις καὶ κατανάλωσις γεωργικῶν προϊόντων. Πλείσται δὲ εἶναι αἱ δυνατότητες παραγωγικῆς καταναλώσεως ὑπὸ τῶν βιομηχανιῶν τῶν προϊόντων τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν θὰ πρέπει νὰ προσανατολίζονται τὰ περιφερειακὰ προγράμματα, χωρὶς φυσικά νὰ παραβιάζεται ἡ ἀρχὴ τοῦ κοινωνικοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων καὶ τὸ ἐκ ταύτης, ἐκ μιᾶς ἀπόψεως, συναγόμενον εἶδος καὶ ἄριστον μέγεθος τῶν ἰδρυομένων ἢ ἐνισχυομένων βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν μονάδων, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ τοπικοῦ προγράμματος.

Ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἀνάπτυξις τῆς παραγωγικότητος καὶ ἀποδοτικότητος τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, μὲ τὸ ηὔξημένον εἰσόδημα τοῦ ἀπασχολουμένου εἰς τὴν γεωργίαν πληθυσμοῦ, αὐξάνει τὴν κατανάλωσιν τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων.

Βεβαίως, οὐδεὶς τομεὺς τῆς παραγωγῆς ἀναπτύσσεται ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ, ὥς εἴπομεν, ἡ ἐξάρτησις μετὰ βιομηχανικῆς καὶ γεωργικῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ περισσότερον ἰσχυρὰ καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸν κύριον γνώμονα τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν ἐκπόνησιν προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως.

Ἐνας ἄλλος γενικὸς σκοπὸς τῆς περιφερειακῆς δράσεως εἶναι ἡ δημιουργία ἔργων ὑποδομῆς γενικοῦ καὶ τοπικοῦ χαρακτῆρος. Εἶναι μάλιστα τόσης σημασίας ἡ

ἐπιδίωξις αὐτὴ διὰ τὴν περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν, ὥστε πλεῖστοι ἐκ τῶν ἀσχοληθέντων μὲ αὐτὴν νὰ ρίψουν τὸ περισσότερον θάρος τῆς προσπάθειας των εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τοπικοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου, καὶ ἐν συνάρτήσει πρὸς τὸ γενικὸν πρόγραμμα, εἰς τὰ μεγάλα ἐγγειοθελτιωτικὰ ἔργα, ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἔργα ὑποδομῆς.

Φυσικά, ὁ προγραμματισμὸς τῶν μεγάλων ἔργων ὑποδομῆς εἶναι ἀντικείμενον τοῦ Ἐθνικοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως καὶ τὰ μικρὰ ἔργα δέον νὰ ἐναρμονίζωνται ἐν προκειμένῳ πρὸς τοὺς στόχους τοῦ Ἐθνικοῦ Προγράμματος.

Ὁ τέταρτος γενικὸς στόχος τῶν προγραμμάτων δέον νὰ εἶναι ἡ παιδεία. Ὁ προγραμματισμὸς τῆς ἐκπαιδύσεως ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς ἀδυναμίας τῆς περιοχῆς. Ἡ δημιουργία Σχολείων καὶ Σχολῶν τοπικῶν, ὁ κατάλληλος ἐξοπλισμὸς των καὶ ἡ ἐπ'ἀνδρῶσίν των μὲ τὸ διδακτικὸν προσωπικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀγκαλιάσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς περιοχῆς, θὰ πλησιάσῃ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν πρᾶξιν, καὶ θὰ τοὺς γαλουχήσῃ μὲ ἐκεῖνα τὰ θεωρητικὰ δεδομένα, τὰ ὁποῖα εἶναι κατάλληλα καὶ ἱκανὰ νὰ φωτίζουν τὰ προβλήματα τῆς πρακτικῆς καὶ ὅχι νὰ ἀπομακρύνουν ἀπὸ αὐτά.

Οἱ τέσσαρες, λοιπόν, μέχρις ἐδῶ ἐκτεθέντες γενικοὶ στόχοι τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων, ἀνάπτυξις γεωργίας, βιομηχανίας, ἔργων ὑποδομῆς καὶ παιδείας, δύνανται νὰ διατυπωθοῦν μὲ μίαν ἔκφρασιν. Ἀνάπτυξις τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς περιοχῆς μέχρι τοῦ σημείου πού ἀπαιτεῖ ἡ ἀρίστη (Optimum) ἀξιοποίησις τῶν φυσικῶν πόρων καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς περιοχῆς.

Τοῦτο, φυσικά, συνεπάγεται μερικῶς μίαν χωροταξικὴν ἀνακατανομὴν πληθυσμῶν καὶ μέσων.

Μία ἄλλη γενικὴ ἐπιδίωξις τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων εἶναι ἡ δραστηριοποίησις, ἂν μὴ τοῦ συνόλου, πάντως τοῦ μεγαλυτέρου τμήματος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Καὶ μάλιστα, καὶ κατὰ τὴν ἐκπόνησιν καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοπικῶν προγραμμάτων.

Εἶναι ἀδύνατος οἰαδήποτε ἐκτίμησις καὶ ἀληθὴς γνῶσις τῶν συνθηκῶν μιᾶς περιφερείας, ὡς καὶ οἰαδήποτε περιφερειακὴ δρᾶσις, ἄνευ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς.

Φυσικά, τὸ τρίπτυχον, αὐξήσις τῆς ἀπασχολήσεως ὡς αἰτιατὸν τῆς αὐξήσεως τῶν ἐπενδύσεων καὶ ἡ συνεπεία τῆς αὐξήσεως τῆς ἀπασχολήσεως αὐξήσις τοῦ εἰσοδήματος τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς, δὲν ἀπεκλείσθη, ἀλλ' ἐνισχύεται διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως. Εἰς τὴν περιφερειακὴν ὁμως ἀνάπτυξιν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτιμῶνται τὰ μεγέθη ταῦτα μὲ τὴν νεκρὰν μαθηματικὴν σκέψιν τοῦ Κεϋνσιανισμοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν συγκεκριμενοποίησιν των εἰς ὠρισμέ-

νον τόπον. Ὄταν εἰς τὴν περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν ὁμιλοῦμεν καὶ ἐπιδιώκωμεν αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματος π.χ., ἐννοοῦμεν τὴν πραγματικὴν αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματος τῶν συγκεκριμένων κατοίκων λόγω τῆς πραγματικῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν δικαίαν κατανομὴν του μεταξὺ τούτων.

Ἐνας τελευταῖος γενικὸς στόχος, ὁ ὁποῖος δέον νὰ θεωρῇται ἀπαραίτητος διὰ τὰ περιφερειακὰ προγράμματα, εἶναι ἡ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξις τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ καλλιέργεια τοῦ πνεύματος καὶ τῆς διαφωτίσεως, τῶν καλλιτεχνικῶν ἐκδηλώσεων, ἡ ἐκτατικὴ καὶ ποιοτικὴ ἐξύψωσις τῆς κουλτούρας καὶ ὅλων τῶν στοιχείων πού συνθέτουν τὸ πνευματικὸν ἐποικοδόμημα τῆς περιοχῆς, πρέπει ὡσαύτως νὰ ἀποτελῇ ἓναν ἐκ τῶν κυρίων γενικῶν στόχων καὶ προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως.

4. Εἰδικοί στόχοι τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων.

Ἐκάστη περιφέρεια τῆς χώρας δυνατόν νὰ ἐμφανίζῃ διαφορὰς κλιματολογικὰς ἢ διαφορὰς ὑπεδάφους, ἐδάφους, ὑδρολογικὰς, οἰκονομικῆς δραστηριότητος, δημογραφικὰς ὡς καὶ πολιτιστικὰς διαφορὰς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἐκάστη περιφέρεια θὰ ἐμφανίζῃ καὶ εἰδικὰ προβλήματα ἀναπτύξεως καὶ συνεπῶς ἕκαστον περιφερειακὸν πρόγραμμα θὰ διαλαμβάνῃ εἰδικούς στόχους περιφερειακῆς δράσεως, ἀναλόγως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν τῆς ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχῆς.

Ἡ παράθεσις τῶν εἰδικῶν στόχων, τῶν προγραμμάτων περιφερειακῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας μας, δὲν εἶναι δυνατὴ ἐνταῦθα. Τοῦτο εἶναι ζήτημα γνώσεως τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ἐκάστης περιοχῆς, καὶ θὰ καταστῇ δυνατόν μόνον μετὰ τὴν συλλογὴν τῶν τοπικῶν στοιχείων, δηλαδή μετὰ τὴν περάτωσιν κατὰ τὰ κατωτέρω ἀναπτυχθησόμενα, τοῦ πρώτου σταδίου ἐκπονήσεως τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων.

Ὅλως ἐνδεικτικῶς δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὠρισμένας ἐκ τῶν εἰδικῶν ἐπιδιώξεων τῶν προγραμμάτων αὐτῶν, ὅπως:

α) ὁ ἀναδασμὸς τῆς γῆς, δεδομένου ὅτι ὁ κατακερματισμὸς τοῦ γεωργικοῦ κλήρου ἀποτελεῖ, δι' ὠρισμένας περιφερείας, ἀληθὴ τροχοπέδην εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργικῆς των Οἰκονομίας.

β) ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν τσιφλικιῶν καὶ τῶν περιουσιῶν τῶν Μονῶν,

γ) ἡ ἐκτέλεσις μικρῶν ἐγγειοθελτιωτικῶν ἔργων ἀμέσου ἀποδόσεως,

δ) ἡ ἀξιοποίησις ἐδαφῶν πού παραμένουν σήμερα ἀνεκμετάλλευστα,

ε) ἡ ἀναδιάρθρωσις τῶν καλλιεργειῶν διὰ τῆς προσαρμογῆς των εἰς τὰς συνθήκας τῆς περιοχῆς,

στ) ἡ ἀνάπτυξις τῆς κτηνοτροφίας,

ζ) ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀλιείας,

η) ή παραγωγή και εκμετάλλευσις τῶν δασῶν,

θ) ή ρύθμισις τῶν σχέσεων γεωργίας, κτηνοτροφίας και δασῶν,

ι) ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τῆς παραγωγῆς.

ια) ή εξασφάλισις ἀγορῶν διὰ τὰ προϊόντα. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θέλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ πρᾶξις, ὁ καταλληλότερος διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ἀγορῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, διὰ τὴν ἀπορρόφησιν τῶν προϊόντων του, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ παραγωγός, ἀρκεῖ νὰ τοῦ δοθοῦν αἱ προϋποθέσεις νὰ διαμορφώσῃ τὰ κατάλληλα ὄργανα.

ιβ) ή ἀναδιοργάνωσις τῶν συνεταιρισμῶν,

ιγ) ή εἰδικὴ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις τῶν παραγωγῶν ή ὁποῖα θὰ τοὺς προσαρμόσῃ εἰς τὰς νέας συνθήκας παραγωγῆς καὶ

ιδ) ή ἐκτέλεσις τῶν ἀπαραιτήτων τοπικῶν ἔργων ὑποδομῆς καὶ τῶν ἀναγκαίων οἰκισμῶν.

5. Στάδια ἐκπονήσεως τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων.

Ἡ ἐκπόνησις ἑνὸς περιφερειακοῦ προγράμματος στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος τῆς περιοχῆς, τῶν συνιστῶντων τὸν κοινωνικοοικονομικὸν σχηματισμὸν στοιχείων, καὶ τῆς πορείας αὐτῶν.

Πρωταρχικόν, λοιπόν, καὶ κύριον στάδιον τῆς ἐκπονήσεως τῶν προγραμμάτων, εἶναι ἡ συλλογὴ τῶν στοιχείων. Ἡ προσοχὴ τῶν μελετητῶν δέον νὰ στραφῇ, ἐν προκειμένῳ, εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπὸ ἀνάπτυξιν περιοχὴν. Δὲν ἀμφισβητοῦμεν τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποῖαν εἶναι δυνατόν νὰ προσφέρουν εἰς τὴν συλλογὴν τῶν στοιχείων τὰ ἐπίσημα στατιστικὰ δεδομένα καὶ αἱ διάφοροι μελέται εἰδικοῦ περιεχομένου. Ὅμως, ὁ μελετητής, δέον, διὰ νὰ μορφώσῃ ὀρθὴν γνώμην τῶν συνθηκῶν καὶ δυνατοτήτων τῆς περιοχῆς, ἢ τουλάχιστον τῶν περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν, νὰ εὕρεται εἰς ἀπ' εὐθείας ἐπαφὴν μὲ ἕκαστον τμήμα τῆς περιοχῆς καὶ νὰ κινητοποιήσῃ τοὺς τοπικοὺς παράγοντας. Ὡς μελετητὴν ἐννοοῦμεν, μέχρι τοῦ σημείου τούτου, τὴν Περιφερειακὴν Ἐπιτροπὴν, τὸν πλήρη ρόλον τῆς ὁποίας θὰ περιγράψωμεν περαιτέρω. Ἡ Περιφερειακὴ Ἐπιτροπὴ, βοηθουμένη ἀπὸ ὑποεπιτροπὰς, θὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν συλλογὴν, κατὰ τὰ ἄνω, τῶν στοιχείων, τὴν ἐπεξεργασίαν των, τὸν καθορισμὸν τῆς Ζώνης Πειραματισμοῦ ἐντὸς τῆς περιοχῆς καὶ τὴν συναγωγὴν ὠρισμένων πορισμάτων, ἅτινα ἐμβρυωδῶς ἀποτελοῦν τοὺς στόχους τοῦ Περιφερειακοῦ Προγράμματος ἀναπτύξεως. Τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ πορίσματα ταῦτα, θὰ τεθοῦν πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τῆς ἐπίσης ἐν συνεχείᾳ περιγραφησομένης «Περιφερειακῆς Συνελεύσεως», μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς ὁποίας περατοῦται ἡ πρώτη φάσις ἐκπονή-

σεως τοῦ Περιφερειακοῦ Προγράμματος. Νομίζομεν ἀπαραίτητον, ὅπως, οἱ στόχοι τοὺς ὁποίους θὰ διαλαμβάνῃ κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν φάσιν τοῦ τοῦ Περιφερειακοῦ Προγράμματος, εἶναι οἱ μὲν γενικοὶ ἀπλῶς ἀλλ' ἐντόνως σκιαγραφημένοι, οἱ δὲ εἰδικοὶ ἐπακριβῶς καὶ σαφῶς καθωρισμένοι.

Ἡ δευτέρα φάσις τῆς ἐκπονήσεως τοῦ Περιφερειακοῦ Προγράμματος ἀφορᾷ τὴν ἐπεξεργασίαν, συσχέτισιν καὶ ἐναρμόνισιν τοῦ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως. Αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ ἀπὸ εἰδικὸν Κεντρικὸν Ὅργανον Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως, τὸ ὁποῖον θὰ συγκροτηθῇ εἰς τὸ Κέντρον. Τὸ ὄργανον τοῦτο θὰ συγκεκριμενοποιήσῃ τοὺς γενικοὺς στόχους τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων, ἀναλόγως τῶν κατευθύνσεων τοῦ Ἐθνικοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως καὶ ἐνδεχομένως θὰ τροποποιήσῃ (χωρὶς οὐσιώδη ἀπόκλισιν) τοὺς εἰδικούς στόχους τοῦ Περιφερειακοῦ Προγράμματος, διὰ τὸν πλήρη ἐναρμονισμόν τοῦ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πρόγραμμα. Μετὰ ταῦτα καὶ τὴν ἔγκρισιν τοῦ προγράμματος ὑπὸ ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς, θεωρεῖται τοῦτο περατωθέν, ὁπότε ἀρχίζει ἡ τρίτη φάσις, δηλαδή ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος, ὑπὸ τῆς Περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Περιφερειακῆς Συνελεύσεως. Μὲ τὴν διαδικασίαν τὴν ὁποῖαν προτείνομεν, ἐν προκειμένῳ, θὰ ἀσχοληθῶμεν καὶ εἰς ἐπομένους παραγράφους.

6. Ἡ ἐναρμόνισις τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πρόγραμμα Οἰκονομικῆς Ἀναπτύξεως.

Εἶναι φυσικὸν ἡ ἐκπόνησις καὶ ἐφαρμογὴ τῶν Περιφερειακῶν Προγραμμάτων, νὰ δημιουργῇ ζητήματα καὶ κατευθύνσεις ἀντιτιθεμένας πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πρόγραμμα. Ἡ ἀνάγκη μιᾶς χωροταξικῆς ἀνακατανομῆς τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς, ἀνθρώπων, κεφαλαίων κλπ., ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀρίστη χωροθέτησις, θὰ δημιουργήσῃ ἀντιθέσεις καὶ προβλήματα, τὰ ὁποῖα καλεῖται νὰ λύσῃ τὸ κεντρικὸν ὄργανον τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως, ἐπὶ τῇ θάσει ὠρισμένων ἀρχῶν.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, χωρὶς πρόθεσιν ἐπιδείξεως πρωτοτυπίας, θὰ διατυπώσωμεν μίαν πρότασιν.

Ὁ ἐναρμονισμὸς τῶν Περιφερειακῶν Προγραμμάτων δέον νὰ γίνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου τῆς σχεδιομετρικῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν εἰς τὰς χώρας τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας. Διευκρινίζομεν ὅτι πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου αὐτοῦ εἰς τὴν οἰκονομίαν μας εἶναι ἀδύνατος. Ἀνάλογος ὅμως σκέψις κατὰ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν Περιφερειακῶν Προγραμμάτων εἶναι καὶ δυνατὴ καὶ σκόπιμος.

Ἄλλὰ τί εἶναι ὁ νόμος τῆς σχεδιομετρικῆς ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας;

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, εἶναι ὁ νόμος ὁ ὅποιος εἰς τὰς σχεδιασμένας οἰκονομίας καθορίζει ἀντικειμενικῶς τὰς ἀναγκαῖας ἀναλογίας, εἰς τὴν κατανομὴν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν μέσων παραγωγῆς, μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐθνικῆς Οἰκονομίας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐξασφαλίζεται ἡ ὑπαρξίς καὶ νὰ διευκολύνεται ἡ ἀνάπτυξις τοῦ κοινωνικοοικονομικοῦ σχηματισμοῦ.

Αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου αὐτοῦ, δηλ. αἱ ἀναλογίαι, πραγματοποιοῦνται, εἰς κάθε στάδιον, ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὸν βαθμὸν ἀναπτύξεως τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τὴν ὑπαρξίν φυσικῶν πηγῶν καὶ τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς συνθήκας τῆς χώρας.

Ἐπὶ τῇ θάσει τούτων γίνεται ἡ ἐσωτερικὴ κατανομή τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ τῆς ἐργατικῆς δυνάμεως, μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς οἰκονομίας.

Καθορίζονται δηλαδή αἱ ἀναλογίαι μεταξὺ τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας, τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τῶν μεταφορῶν, τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας, τῆς βιομηχανίας ἐπεξεργασίας, καθὼς καὶ τῶν συστατικῶν μερῶν ἐκάστου κλάδου τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἀναγνωρίζομένου πάντοτε τοῦ ἡγετικοῦ ρόλου τῆς βιομηχανίας.

Ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους συσχετισμοὺς εἶναι ὁ συσχετισμὸς μεταξὺ τῆς παραγωγῆς μέσων παραγωγῆς καὶ τῆς παραγωγῆς εἰδῶν καταναλώσεως.

Βάσει τοῦ νόμου τῆς σχεδιομετρικῆς ἀναπτύξεως, ἡ ἐδαφικὴ κατανομή τῆς παραγωγῆς στηρίζεται εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἀρχάς:

Αον. Προσέγγισις τῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς πηγὰς τῶν πρώτων ὑλῶν.

Βον. Ἐδαφικὸς καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας ἐν συναρτήσῃ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας τῶν περιφερειῶν.

Γον. Ἡ κατανομή τῆς βιομηχανίας εἰς τὸ ἔδαφος τῆς χώρας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διευκολύνεται ἡ ἀνάπτυξις τῶν καθυστερημένων περιοχῶν.

Δον. Ἡ ἐξάλειψις τῆς ἀνισότητος μεταξὺ τῶν κατοίκων.

Εἰς τὸν ἀντικειμενικὸν αὐτὸν νόμον τῆς σχεδιομετρικῆς ἀναπτύξεως τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας, στηρίζονται τὰ κρατικὰ ὄργανα διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ σχεδίου τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς.

Νομίζομεν ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν Κεντρικὸν Ὅργανον τῆς Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως, θὰ ἠδύνατο, ἐκ τοῦ περιγραφέντος οἰκονομικοῦ νόμου, νὰ συναγάγῃ πολύτιμα συμπεράσματα ὡς πρὸς τὴν μέθοδον τοῦ ἐναρμονισμοῦ τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων, διὰ τὴν ἀρίστην χωροθέτησιν τῶν παραγωγικῶν συντελεστῶν καὶ τὴν ἐξισορρόπησιν τῆς ἀνισορροπίας μεταξὺ τῶν περιφερειῶν τῆς χώρας μας.

7. Τὰ προγράμματα Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως Ἡπείρου καὶ Θεσπρωτίας.

Θὰ ἠθέλαμεν εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ συναγάγωμεν καὶ ἡμεῖς ὠρισμένα συμπεράσματα, συσχετίζοντας δύο ἐκ τῶν σχετικῶν μὲ τὴν περιφερειακὴν ἀνάπτυξιν προσπάθειων εἰς τὴν χώραν μας. Τὴν προσπάθειαν περιφερειακῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἡπείρου καὶ τὸ πρόγραμμα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως τῆς Θεσπρωτίας. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὸ Δημόσιον (Ὑπουργεῖον Συντονισμοῦ), ἐνῶ τὸ πρόγραμμα περιφερειακῆς ἀναπτύξεως Θεσπρωτίας ὀφείλεται εἰς ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸν γνωστὸν Οἰκονομολόγον Καθηγητὴν κ. ΓΕΡΩΝΥΜΟΝ ΠΙΝΤΟΝ.

Ὡς ἀπαρχὴ τῆς περιφερειακῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἡπείρου δέον νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ Γ' Περιφερειακὸν Συνέδριον Ἀνορθώσεως, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν χώραν εἰς τὰ Ἰωάννινα ἀπὸ 21ης μέχρι 24ης Ἰανουαρίου 1950. Εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ ἔλαβον μέρος τὰ πλέον ἀνομοιογενῆ στοιχεῖα. Τὸ χαρακτηριστικώτερον δὲ εἶναι ἡ εὐρεία συμμετοχὴ τῶν ξένων «εἰδικῶν». Ὅπως οἱ ἀρχηγὸς καὶ ὑπαρχηγὸς τοῦ Α.Δ.Ο.Σ. κ.κ. Π. ΠΟΡΤΕΡ καὶ Π. ΖΕΚΙΝΓΚΣ, ὁ ἐμπορικὸς ἀκόλουθος τῆς Βρεττανικῆς Πρεσβείας κ. ΙΣΑΑΚΣΟΝ, οἱ σύμβουλοι τοῦ Α.Δ.Ο.Σ. ΡΗΝΤ, ΚΟΝΡΑΔ, ΜΑΚ - ΚΩΛΕΥ καὶ ΠΑΚΑΡ.

Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Α' τόμου τῶν «Μελετῶν καὶ Ἐκθέσεων τῆς Ἀναπτύξεως Ἡπείρου», τὰς ὁποίας ἐξέδωσεν ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως Ἡπείρου τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, ὁ Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Διαφωτίσεως Δασολόγος - Μηχανικὸς κ. ΠΑΝΟΣ ΓΡΙΣΠΟΣ, γράφει:

«Στὸ Συνέδριον ἐθίγησαν ὅλα τὰ θέματα χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ τρόπος νὰ κρατηθοῦν πάνω σὲ μιὰ αὐστηρὰ γραμμὴ ἡμερησίας Διατάξεως, ἡ ὁποία νὰ ξεκαθαρίζῃ ποιά ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν στὸ θέμα τῆς ἀνασυγκροτήσεως καὶ ποιά δὲν ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἀνασυγκρότησιν.

Ἐν τούτοις — συνεχίζει ὁ κ. ΓΡΙΣΠΟΣ — ὅπως διαβάζομεν εἰς τὸ Κεφ. «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ Γ' ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΑΝΟΡΘΩΣΕΩΣ», «Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις εἶναι ὅτι τὸ Συνέδριον Ἡπείρου ὑπῆρξεν τὸ ἐπιτυχέστερον ἐξ ὅλων» (δηλ. ἐναντι τῶν Συνεδρίων Κεντρικῆς Μακεδονίας καὶ Ἀνατ. Μακεδονίας - Θράκης). Ἀπὸ τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ τί ἐπιτυχίαν ἐσημείωσαν τὰ ἄλλα Συνέδρια».

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὁμοῦ τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἡπείρου (Ἰανουάριος 1950) μέχρι σήμερον παρῆλθον δέκα τέσσαρα ἔτη. Καὶ εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ ἐδαπανήθησαν χρήματα τοῦ Δημοσίου, ἐδημιουργήθησαν Ὑπηρεσίαι, καὶ ἡ Οἰκονομικὴ Ἀνάπτυξις τῆς Ἡπείρου, ἐντὸς τῆς δεκατετραετίας πού παρῆλθεν ἀπὸ τότε, ἐπραγματοποιή-

σεν τόσα θέματα, ώστε εάν συνεχισθῇ με τὸν ἴδιον ρυθμὸν θὰ ἔχη ολοκληρωθῇ περίπου μετά... δύο αἰῶνας.

Ἀντιθέτως, ἡ μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρίας Ἑρευνῶν Ἐπαρχιακῆς Οἰκονομίας Καθηγητοῦ κ. Ι. ΠΙΝΤΟΥ ἐκπόνησις τοῦ Προγράμματος Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως τῆς Θεσπρωτίας, ἤρχισεν τὸν Μάρτιον τοῦ 1963 ἀπὸ ὁμάδα ἐκατὸν περίπου φοιτητῶν τῆς Π.Α.Σ.Π.Ε. ὑπὸ τὰς ἀμέσους ὁδηγίας τοῦ ἐν λόγῳ Καθηγητοῦ, ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἐπερατώθη τὸ πλήρες Περιφερειακὸν Πρόγραμμα καὶ τὸ Παράρτημα τῶν κατευθύνσεων τῆς Περιφερειακῆς Δράσεως εἰς τὴν Θεσπρωτίαν. Κατὰ πληροφωρίαν μας, μάλιστα, εάν δὲν ὑπῆρχον ὠρισμένοι ἀστάθμητοι παράγοντες, τὸ Πρόγραμμα θὰ εἶχεν ἀκόμη ταχύτερον ολοκληρωθῇ.

Φυσικὰ κατὰ τὴν περίοδον ποὺ διερχόμεθα δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ ἀσκήσις κριτικῆς διὰ τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν. Διότι εὐρισκόμεθα ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν μόλις ἐξήλθομεν τῆς ὀκταετίας καὶ ἐτοιμάζεται σειρὰ νομοθετημάτων διὰ τὴν ἀναδιάρθρωσιν τῶν Κρατικῶν Ὁργάνων, μετὰ τὴν ψήφισιν τῶν ὁποίων θὰ ἐπανέλθωμεν.

Ὅμως, ἐκ τῆς ἀνωτέρω συγκρίσεως, συνάγεται σαφῶς τὸ συμπέρασμα τῆς ἀνάγκης στενῆς συνεργασίας τοῦ Κρατικοῦ Ὁργάνου μὲ τὰς συναφεῖς ἐπιστημονικὰς Ἑταιρίας, διὰ τὴν ταχείαν Περιφερειακὴν Ἀνάπτυξιν τῆς χώρας μας.

Β'. ΤΑ ὉΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ

Τὰ κύρια ὄργανα διὰ τὴν ἐκπόνησιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν προγραμμάτων Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως εἰς τὴν χώραν μας, πρέπει κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ εἶναι τρία:

α) Τὸ Κεντρικὸν Ὁργανον Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως.

β) Αἱ Ἐπιτροπαὶ Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως (μία δι' ἐκάστην περιφέρειαν).

γ) Αἱ Περιφερειακαὶ Συνελεύσεις (ἐπὶ σὴς μία δι' ἐκάστην περιφέρειαν).

Τὰ ὄργανα ταῦτα θὰ πρέπει νὰ συνεργασθοῦν καὶ νὰ συνδεθοῦν ἐνίοτε ὀργανικῶς:

α) Μὲ τὰ μέλλοντα νὰ ἀσκήσουν, διοικητικῶς, ἐποπτεῖαν Ὑπουργεῖα, κυρίως Συντονισμοῦ καὶ Προεδρίας ἢ ἐνδεχομένως καὶ μὲ ἄλλα οἰκονομικὰ Ὑπουργεῖα.

β) Μὲ ἐπιστημονικὰς Ἑταιρίας καὶ Ὁργανισμούς.

γ) Μὲ τὰς ἀναγκαίας Ὑποεπιτροπὰς (κατὰ περιφέρειαν).

δ) Μὲ τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας.

ε) Μὲ τοὺς Συνεταιρισμούς καὶ τὰ Ἐπαγγελματικὰ Σωματεῖα τῆς Περιφέρειας.

στ) Μὲ πιστωτικούς Ὁργανισμούς καὶ

ζ) Μὲ τοὺς κατὰ περίπτωσιν Εἰδικούς Συμβούλους.

1. Τὸ Κεντρικὸν Ὁργανον τῆς Περιφερειακῆς Δράσεως.

Τὸ Κεντρικὸν Ὁργανον δέον νὰ ἔχη ὡς πρῶτον μέλημα τὴν μελέτην καὶ ἀναδιάρθρωσιν τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς χώρας εἰς μικροτέρας ἢ εὐρυτέρας τοῦ νομοῦ περιφέρειας, ἀναλόγως τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος τὸ ὁποῖον παρουσιάζουν, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν σύνθεσιν καὶ ἐπάνδρωσιν τῶν μὴ αἰρετῶν μελῶν τῶν Περιφερειακῶν Ἐπιτροπῶν.

Τὸ ὄργανον τοῦτο, νομικῶς, δέον νὰ λειτουργῇ μὲ τὴν μορφήν τοῦ ἀσκούντος διοικήσιν Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου. Νὰ ἀποτελῇ Ὁργανισμὸν καθ' ὕλην καὶ ὄχι κατὰ τόπον — ὅπως αἱ Περιφερειακαὶ Ἐπιτροπαὶ — αὐτοδιοικήσεως, διότι δέον νὰ τοῦ ἀνατεθῇ ἡ ἀσκήσις αποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος ἐφ' ὠρισμένων θεμάτων τὰ ὁποῖα θὰ ἀφοροῦν τὸ σύνολον τῶν ἀναπτυσσομένων περιφερειῶν, καὶ ὄχι ὠρισμένον τόπον. Τοῦτο δὲν θὰ τελῇ ὑπὸ ἱεραρχικὴν ἐξάρτησιν ἐκ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν Ὑπουργείων Συντονισμοῦ καὶ Προεδρίας, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ἄλλων οἰκονομικῶν Ὑπουργείων. Θὰ ἐλέγχεται δηλαδὴ μόνον ἡ νομιμότης τῶν πράξεών του. Τὰ θέματα ἐφ' ὧν θὰ ἀσκῇ αποφασιστικὴν ἀρμοδιότητα, θὰ εἶναι, κυρίως: α) Ἡ ἀναδιάρθρωσις τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς χώρας καὶ ὁ διορισμὸς τῶν μὴ αἰρετῶν μελῶν τῶν Περιφερειακῶν Ἐπιτροπῶν. β) Ὁ ἐναρμονισμὸς τῶν μελετῶν Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως πρὸς τὸ Ἐθνικὸν Πρόγραμμα Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως τῆς Χώρας καὶ ἡ συγκεκριμενοποίησις τῶν γενικῶν στόχων τῶν Περιφερειακῶν Προγραμμάτων χωρὶς τὴν διακριτικὴν εὐχέρειαν οὐσιώδους ἀποκλίσεως ἐξ αὐτῶν. γ) Ἡ συνεργασία μὲ τὰς ἐπιστημονικὰς Ἑταιρίας ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀντλῇ γνώμας, μελέτας καὶ ἐπιστήμονας, τοὺς ὁποίους ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις θὰ «δημοσιοποιῇ». δ) Θὰ ἀσχολῇται μὲ τὴν χρηματοδότησιν τῆς Περιφερειακῆς Ἀναπτύξεως καταρτίζον προγράμματα συμβουλευτικοῦ χαρακτῆρος ἢ ἐνεργῶν τὰς διαπραγματεύσεις ἀπὸ ἀπόψεως καθορισμοῦ τῆς διαδικασίας τῆς χρηματοδοτήσεως καὶ καθορισμοῦ μορφῆς ἐγγυήσεως, συνεργαζόμενον μὲ τοὺς πιστωτικούς ὀργανισμούς τοῦ ἐσωτερικοῦ (ΟΒΑ - ΟΧΟΑ, Τράπεζαι κλπ.) ἢ μὲ ἀντιστοίχους οἴκους τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐξεδήλωνον σχετικὸν ἐνδιαφέρον. ε) Θὰ συμβάλλεται μὲ εἰδικούς συμβούλους (ΟΒΑ - Ο.Χ. Ο.Α., ΤΕΕ κλπ.) διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν ἀναγκαίων μελετῶν. στ) Θὰ δίδῃ τὴν ὑπεύθυνον γνώμην του, ἐπὶ εἰδικῶν θεμάτων, ὅταν τοῦτο ἤθελε ζητηθῇ ὑπὸ τῶν Περιφερειακῶν Ἐπιτροπῶν.

Τὸ ὄργανον τοῦτο δέον νὰ ἀσκῇ διοίκησιν μὲ «ἰσοτιμίαν βουλήσεως» πρὸς τὰς Περιφερειακὰς Ἐπιτροπὰς, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ εἶναι ἱεραρχικῶς ὑφιστάμεναι αὐτοῦ.

2. Αί 'Επιτροπαί Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως.

Αί κατά τόπους 'Επιτροπαί Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως δέον νά εἶναι τὸ κυριώτερον ὄργανον τῆς περιφερειακῆς δράσεως. Αὗται πρέπει νά λειτουργοῦν μέ τὴν μόρφήν τοῦ Νομικοῦ Προσώπου Δημοσίου Δικαίου καὶ νά ἀποτελοῦν ὄργανα τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως (παρ' ὅ,τι ὠρισμένα μέλη των θὰ διορίζωνται ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ 'Οργάνου). Νά ἀνατεθῇ δηλαδή εἰς αὐτάς ἡ ἄσκησις ἀποφασιστικῆς ἀρμοδιότητος ἐπὶ ὅλων τῶν τοπικῶν θεμάτων τῆς ἐκπονήσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν μελετῶν Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως.

'Εκάστη 'Επιτροπὴ δέον νά εἶναι δεκαπενταμελὴς καὶ νά ἀποτελῇται ἀπὸ ἐννέα αἵρετὰ μέλη καὶ ἕξ διοριζόμενα ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ 'Οργάνου Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως.

Τὰ αἵρετὰ μέλη προτείνονται κατὰ τὸ ἕν τρίτον ὑπὸ ἐπιστημονικῶν ὁργανώσεων καὶ κατὰ τὰ δύο τρίτα ὑπὸ τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, καὶ ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Περιφερειακῆς Συνελεύσεως.

Τὰ μὴ αἵρετὰ μέλη δέον, ἀναλόγως τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς περιφέρειας, νά ἀντιπροσωπεύουν τὰς κάτωθι, κυρίως, εἰδικότητας: 1) Μηχανικός, 2) Γεωπόνος, 3) Δασολόγος (ἢ εἰδικὸς ἐπὶ τῆς ἀλιείας), 4) Δικηγόρος, 5) 'Εκπαιδευτικός, 6) Δημοσιογράφος.

'Ὡς εἴπομεν, ἡ Περιφερειακὴ 'Επιτροπὴ εἶναι ἀρμοδίᾳ καὶ ἔχει ἀποφασιστικὴν γνώμην καὶ διὰ τὴν ἐκπόνησιν καὶ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περιφερειακῶν προγραμμάτων.

'Ο καθορισμὸς τῶν στόχων τοῦ τοπικοῦ προγράμματος ἀνήκει εἰς τὴν περιφερειακὴν 'Επιτροπὴν, καὶ μόνον δι' ἡτιολογημένης ἀποφάσεώς του τὸ Κεντρικὸν 'Ὀργανον δύναται νά τοὺς μεταβάλλῃ, ὅταν δηλαδή ὑπάρχῃ προφανὴς σύγκρουσις πρὸς τὸ 'Εθνικὸν Πρόγραμμα.

Τοὺς εἰδικοὺς στόχους τοὺς προσδιορίζει ἐπακριβῶς τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως ἐκάστης περιοχῆς. Τοὺς γενικοὺς στόχους μόνον τοὺς διαγράφει τὸ τοπικὸν πρόγραμμα, τοὺς καθιστᾷ δὲ συγκεκριμένους τὸ Κεντρικὸν 'Ὀργανον χωρὶς νά ἀποκλίνῃ ἐκ τῆς κατευθύνσεώς των (Π.χ. ἐκ τῆς πρόμελέτης ἢ προκαταρκτικῆς ἐκθέσεως ἐκπονεῖ τὴν πλήρη μελέτην τοῦ ἔργου).

'Εκάστη Περιφερειακὴ 'Επιτροπὴ ἔχει ἴδιον προϋπολογισμόν καὶ οἰκονομικὴν αὐτοτέλειαν.

Κατὰ τὴν ἐκπόνησιν τῆς μελέτης ἀναπτύξεως τῆς περιφέρειας της, ἡ 'Επιτροπὴ θὰ δύναται, καὶ εἶναι ἀπαραίτητον, νά συνεργάζεται μέ ἐπιστημονικοὺς ὁργανισμοὺς ἢ καὶ νά ἀναθέτῃ εἰς αὐτοὺς τὴν πλήρη — ἐπὶ τόπου — ἐκπόνησιν τῆς μελέτης.

'Η Περιφερειακὴ 'Επιτροπὴ συγκροτεῖ

τὰς ἀναγκαίας 'Υποεπιτροπὰς καὶ λογοδοτεῖ δις τοῦ ἔτους ἐνώπιον τῆς Περιφερειακῆς Συνελεύσεως.

3. Αἱ Περιφερειακαὶ Συνελεύσεις.

Αἱ Περιφερειακαὶ Συνελεύσεις δέον νά ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐκπροσώπους ὅλων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς περιφέρειας καὶ ἀπὸ ἐκπροσώπους τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματείων καὶ συνδέσμων (συνδικαλιστικῶν ὁργανώσεων, ἐπιμελητηρίων κλπ.) ὡς καὶ τῶν συνεταιρισμῶν, μέ ἀντιπροσωπευτικὸν ἀριθμὸν ψήφων ἀναλόγως τῶν κατοίκων ἢ μελῶν καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ των ἐνδιαφέροντος.

'Η Περιφερειακὴ Συνέλευσις ἐκλέγει τὰ αἵρετὰ μέλη τῆς Περιφερειακῆς 'Επιτροπῆς, ἐγκρίνει τὸ πρόγραμμα ἀναπτύξεως τῆς περιφέρειας καὶ δις τοῦ ἔτους συνέρχεται καὶ ἐλέγχει τὴν ἐκτέλεσίν του.

Εἰς ἐπομένην σελίδα παραθέτομεν διαγραμματικῶς τὰ προτεινόμενα ὄργανα τῆς περιφερειακῆς δράσεως.

Νομίζομεν ὅτι μόνον δι' αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἀντιπροσωπευτικῶν ὁργάνων εἶναι δυνατόν νά πραγματοποιηθῇ ἡ κυριώτερα προϋπόθεσις τῆς Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως. Δηλαδή, ἡ κινητοποίηση καὶ συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ παράγοντος. Τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς.

Γ' Ἡ ΣΥΛΛΟΓὴ τῶν Στοιχείων

Διὰ νά καταστῇ ἡ παροῦσα ἀνάλυσις περισσότερο χρήσιμος εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ νά ὀλοκληρωθῇ ἡ σκιαγραφία τῆς θεωρίας καί, μερικῶς, τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Περιφερειακῆς 'Αναπτύξεως, παραθέτομεν, κατωτέρω, ἐρωτηματολόγιον - βοήθημα, δι' ὅσους θὰ ἀσχοληθοῦν μέ τὴν Περιφερειακὴν 'Ανάπτυξιν, καὶ εἰδικῶς μέ τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ προγράμματος, δηλαδή τὴν στατιστικὴν ἀπεικόνισιν τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς καταστάσεως μιᾶς περιοχῆς. Τοῦτο ἐλάβαμεν ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ καθηγητοῦ κ. Ι. ΠΙΝΤΟΥ πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Π.Α.Σ.Π.Ε.

Τὸ ἐρωτηματολόγιον χωρίζεται εἰς τρία μέρη. Τὸ πρῶτον περιλαμβάνει ἐρωτήματα γενικῆς φύσεως, δυνάμενα νά ἔχουν ἐφαρμογὴν εἰς πᾶσαν περιοχὴν. Τὸ δεύτερον ἀνεφέρεται εἰς τὰ ἀστικά κυρίως κέντρα. Καὶ τὸ τρίτον ἀναφέρεται εἰς θέματα τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

Α'. ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

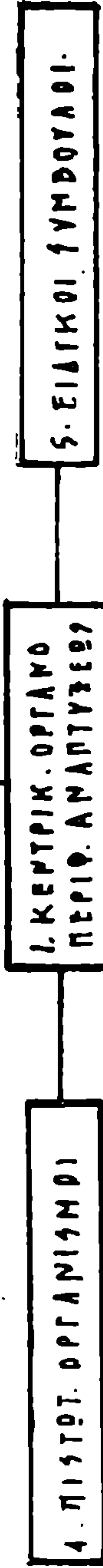
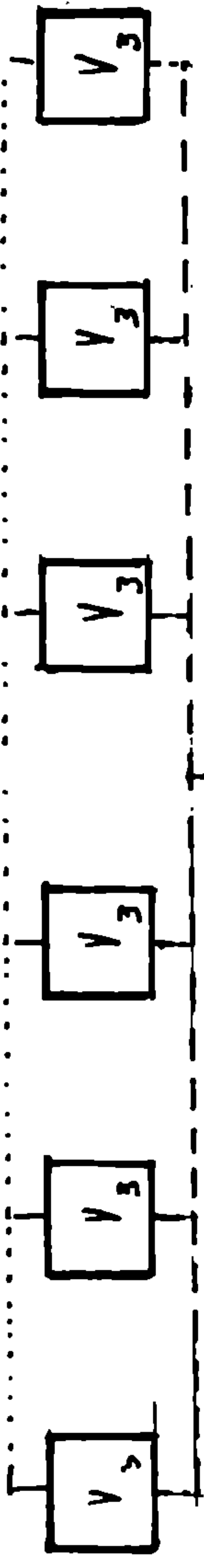
1.—Θέσις καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς περιοχῆς.

2.—'Εκτασις καὶ Κλίμα.

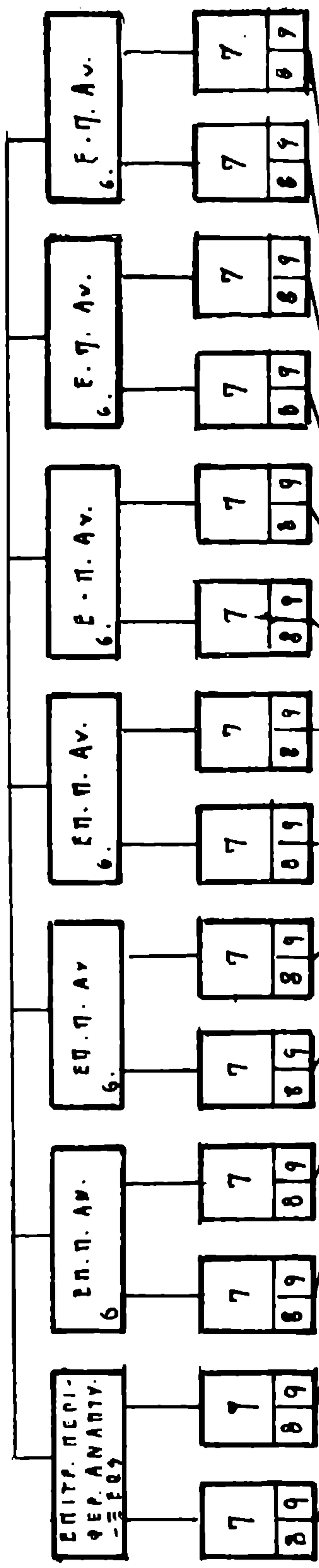
α) 'Εκτασις εἰς τετραγωνικὰ χιλιόμετρα,

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

3. ΚΕΝΤΡΙΚ. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

2. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΙΝΣΤΙ-
ΤΟΥΤΑ - ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΜΕ
ΛΕΤΟΝ - ΕΡΕΥΝΕΣ...

10. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ

8. ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

9. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ - ΣΦΜΑΤΕΙΑ

σύντομος περιγραφή τοῦ ἐδάφους, τοῦ ὑπεδάφους καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ποταμῶν, λιμνῶν, λιμένων, θαλασσῶν καὶ δασῶν.

β) Γενικὰ κλιματολογικὰ δεδομένα.

— Ἄνεμοι: Συχνότης, κατεύθυνσις, ταχύτης, αἶχμαί.

— Καιρικαὶ συνθῆκαι: Ἀριθμὸς ἡμερῶν θροχῆς, πτώσις χαλάζης καὶ χιόνος (αἶχμαί), ἡλιοφάνεια.

— Θερμοκρασία: Ἡμερήσιος μέσος ὅρος, μέγιστα καὶ ἐλάχιστα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους.

— Θαλασσοταραχαί: Συχνότης κατ' ἔτος καὶ μέση διάρκεια αὐτῶν.

3.— Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις.

Σύντομος Ἱστορικὴ ἀναδρομὴ μὲ ἔμφασιν εἰς τὰς περιόδους μεταβολῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπέδρασαν εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς περιοχῆς (δημογραφικὴν καὶ οἰκονομικὴν).

4.— Διοικητικὴ ἐξάρτησις.

Σύντομος περιγραφή τῆς θέσεως τῆς περιοχῆς εἰς τὴν διοικητικὴν διάρθρωσιν τῆς χώρας.

II. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

1.— Ἀναδρομικὰ δεδομένα. — Συνολικὰ στοιχεῖα.

Συγκέντρωσις στοιχείων γενομένων κατὰ καιροὺς ἀπογραφῶν.

2.— Γεωγραφικὴ κατανομή.

Κατάρτισις χάρτου πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς, θάσει τῶν δεδομένων τῆς τελευταίας ἀπογραφῆς, ἀθροιστικῶς καὶ ἐπὶ ἀκτίνων ὁμοκέντρων κύκλων (σωρρευτικῶς).

3.— Σύνθεσις κατ' ἐθνότητας.

Τοῦτο ἰσχύει διὰ τὰς περιοχὰς ὅπου ζοῦν μειονότητες.

4.— Πυραμὶς ἡλικιῶν κατὰ φύλον.

5.— Φυσικὴ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ.

Γεννήσεις, γάμοι, θάνατοι.

6.— Μετανάστευσις.

α) Ὅριστικῶς μεταναστεύσαντες.

Ἀριθμὸς κατ' ἔτος, ἐπάγγελμα, χώρα προορισμοῦ, φύλον, ἡλικία.

β) Προσωρινῶς μεταναστεύσαντες καὶ αἰτήσεις πρὸς μετανάστευσιν.

γ) Κίνησις πληθυσμοῦ ἐντὸς τῆς ἐξεταζομένης περιοχῆς.

7.— Ἑργατικὸν δυναμικόν.

α) Πληθυσμὸς εἰς ἡλικίαν 15 - 65 ἐτῶν κατὰ φύλον.

β) Ἀπασχολούμενον ἑργατικὸν δυναμικὸν κατὰ φύλον εἰς τὴν:

— πρωτογενῇ παραγωγῇ (κατὰ κλάδον: γεωργία, κτηνοτροφία, πτηνοτροφία, ὀρυχεῖα, μεταλλεῖα, ἀλικά, δάση, λοιπά),

— δευτερογενῇ παραγωγῇ (κατὰ κλάδον: βιομηχανία, βιοτεχνία, χειροτεχνία, οἰκοτεχνία, λοιπά),

— τριτογενῇ παραγωγῇ (κατὰ κλάδον: δημόσιαι ὑπηρεσίαι, τράπεζαι, ὀργανισμοί,

ἐμπόριον, τουρισμός, οἰκισμός, λοιπά).

γ) Κατανομὴ ἑργατικοῦ δυναμικοῦ κατὰ ἐπάγγελα.

δ) Ἐποχιακαὶ ἀπασχολήσεις.

8.— Ἀνεργία — Ὑποαπασχόλησις.

Κατ' ἔτος, καὶ κατ' ἐπάγγελμα. Διακυμάνσεις ἐντὸς τοῦ ἔτους (ἐποχικῶς).

— Συνεταιρισμοὶ καὶ Ἐνώσεις Συνεταιρισμῶν.

— Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων.

— Ἑργατικὰ Κέντρα καὶ κλαδικὰ Σωματεῖα.

III. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

1.— Εἰσόδημα περιοχῆς.

α) ἐκ τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς κατὰ κλάδους καὶ ἔτη.

β) ἐκ τῆς δευτερογενοῦς κατὰ κλάδους καὶ ἔτη.

γ) ἐκ τῆς τριτογενοῦς κατὰ κλάδους καὶ ἔτη.

δ) Μέσον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα κατ' ἔτος.

2.— Πρῶται ὕλαι:

α) Μεταλλεύματα καὶ ὀρυκτά.

— Παῖα τὰ ἐν ἐκμεταλλεύσει ὀρυκτά καὶ μεταλλεύματα τῆς περιοχῆς.

— Παραγωγή κατ' ἔτος, εἶδος, ποσότητα καὶ ἀξίαν.

— Ἐκτελεσθεῖσαι καὶ ἐκτελούμεναι ἔρευναι εἰς τὴν περιοχὴν ὥς καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

— Προσδιορισμὸς πιθανῶν ἀποθεμάτων.

β) Δάση.

— Ὑπάρχοντα δάση καὶ καταλαμβανομένη ὑπ' αὐτῶν ἔκτασις.

— Ἐκτασις κατὰ εἶδος δένδρων.

— Ποῖα ἐκμετάλλευσις τῶν δασῶν γίνεται.

— Παραγωγή κατ' ἔτος, ξυλείας καὶ ἄλλων προϊόντων.

— Μεταφορὰ καὶ χρήσις αὐτῶν. Τιμαί.

3.— Γεωργία — Κτηνοτροφία.

α) Γενικά:

— Διαθέσιμα ἐδάφη πρὸς γεωργικὴν ἐκμετάλλευσιν.

— Κυριότης τοῦ ἐδάφους καὶ μέγεθος γεωργικῶν κλήρων.

— Μέθοδος καλλιεργείας.

β) Ἀγροτικὰ προϊόντα.

— Ποῖα τὰ κύρια ἀγροτικὰ προϊόντα τῆς περιοχῆς.

— Παραγωγή ἐξ ἐκάστου τούτων εἰς μίαν σειράν ἐτῶν.

— Μέσαι τιμαὶ ἀγροτικῶν προϊόντων.

— Διάθεσις ἀγροτικῶν προϊόντων καὶ μέθοδοι ἐμπορίας αὐτῶν.

γ) Κτηνοτροφία:

— Ἐκτάσεις καὶ ἐγκαταστάσεις κτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

— Ποῖα ἡ ἐξέλιξις τοῦ ζωικοῦ κεφαλαίου τῆς περιοχῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

— Πῶς συντίθεται τὸ ζωικὸν κεφάλαιον τῆς περιοχῆς.

— Ἐτησίᾳ παραγωγή κτηνοτροφικῶν προϊ-

- όντων (γαλακτοκομικά, κρέας κλπ.).
- Μέσαι τιμαί.
- Διάθεσις κτηνοτροφικῶν προϊόντων καὶ ἐμπορία αὐτῶν.
- 4.—Ἀλιεία — Σπογγαλιεία.
- Ἀριθμὸς καὶ εἶδος πλοίων.
- Συνολικὸν τοννάζ καὶ μέσος ὄρος.
- Ποσότης καὶ εἶδη ἀλιευομένων ἰχθύων καὶ σπόγγων.
- Διάθεσις καὶ ἐμπορία αὐτῶν.
- Ἐγκαταστάσεις ἐξυπηρετοῦσαι τὴν ἀλιείαν (ἰχθυόσκαλαι κλπ.) καὶ τὴν σπογγαλιείαν.
- 5.—Βιομηχανία.
- Ποῖοι οἱ κυριώτεροι βιομηχανικοὶ κλάδοι.
- Ποία ἡ ἐτήσια παραγωγή βιομηχανικῶν προϊόντων.
- Κατάλογος βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων περιοχῆς.
- Διάθεσις βιομηχανικῶν προϊόντων.
- Πρῶται ὕλαι (Προμήθειαι — μεταφορὰ — ἐπεξεργασία).
- Τοπικαὶ συλλογικαὶ συμβάσεις.
- Προβλήματα τῆς βιομηχανίας τῆς περιοχῆς.
- Βιομηχανικαὶ ζῶναι.
- Εἰδικὴ προστασία προϊόντων.
- Μέτρα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας.
- 6.—Βιοτεχνία.
- Ποῖοι οἱ κυριώτεροι βιοτεχνικοὶ κλάδοι.
- Ποσότης καὶ εἶδη παραγόμενα ὑπὸ βιοτεχνῶν.
- Ὁργάνωσις καὶ μορφή βιοτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων.
- Αἱ κυριώτεραι βιοτεχνικαὶ ἐπιχειρήσεις.
- Προβλήματα τῆς βιοτεχνίας.
- 7.—Ἐμπόριον.
- Ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις χονδρικῆς πωλήσεως, κύκλος ἐργασιῶν αὐτῶν καὶ εἶδη πωλουμένων προϊόντων.
- Εἰσαγωγαὶ ἐκ τῆς λοιπῆς χώρας καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀπ' εὐθείας.
- Ἐξαγωγαὶ εἰς τὴν λοιπὴν χώραν καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν.
- Ἐπιτόπιος κατανάλωσις.
- Ἀριθμὸς καταστημάτων λιανικῆς πωλήσεως.
- 8.—Συγκοινωνίαι — Μεταφοραί.
- α) Λιμένες (στοιχεῖα δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν):
- Σχέδιον λιμένος καὶ ἐκτελουμένων θελτιώσεων.
- Μῆκος κρηπιδωμάτων.
- Βάθη ὕδατος ἐπὶ χάρτου.
- Ἀποθηκευτικοὶ χώροι καὶ ἐνοίκιον αὐτῶν.
- Μηχανικὸς ἢ ἄλλος ἐξοπλισμὸς τοῦ λιμένος.
- Δυνατότης ἐκφορτώσεως καὶ φορτώσεως ἐμπορευμάτων ἀνὰ ὀκτάωρον.
- Ἐγγεγραμμένα εἰς τὸ νηολόγιον πλοῖα κατ' εἶδος.
- Λοιπαὶ ἐγκαταστάσεις καὶ διευκολύνσεις τοῦ λιμένος.

- Προγραμματισθέντα ἔργα.
- Κίνησις τοῦ λιμένος διὰ μίαν σειρὰν ἐτῶν:
- Ἐμπορευμάτων (κατ' ἀξίαν καὶ θάρος) Εἰσαγωγαὶ - ἔξαγωγαι κατ' εἶδος ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ.
- Ἐπιβατῶν ἐσωτερικοῦ - ἐξωτερικοῦ.
- Κόστος μεταφορῶν, πλευρίσεως, κλπ.
- Δασμολογικὸν καθεστῶς.
- Ἀριθμὸς λιμενεργατῶν.
- Ἐκτελούμενα δρομολόγια κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἔτους, ἐβδομαδιαίως.
- Ἀπόστασις τοῦ λιμένος ἐκ τῶν λοιπῶν λιμένων τῆς περιοχῆς.
- β) Ἀεροδρόμια.
- Μέγεθος διαδρόμων καὶ δυναμικότης αὐτῶν κατὰ 24ωρον.
- Ἀεροπορικὰ δρομολόγια καὶ κόστος αὐτῶν.
- Ἀπόστασις τοῦ ἀεροδρομίου ἀπὸ τὴν πλησιεστέραν πόλιν.
- Σημεριναὶ ἐγκαταστάσεις καὶ προβλεπόμεναι θελτιώσεις
- Κίνησις ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων.
- γ) Σιδηρόδρομοι.
- Χάρτης σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ σταθμῶν αὐτοῦ ἐν τῇ περιοχῇ.
- Κατάστασις γραμμῶν καὶ πλάτος καὶ προβλεπόμεναι θελτιώσεις.
- Κόστος μεταφορῶν.
- Κίνησις ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων.
- Δρομολόγια.
- Ἀποστάσεις μεταξὺ τῶν σταθμῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων.
- δ) Αὐτοκίνητα.
- Ἀριθμὸς καὶ εἶδος κυκλοφορούντων τροχοφόρων μεταφορικῶν μέσων εἰς τὴν περιοχὴν.
- Λεωφορεῖα: Ἀριθμὸς, δρομολόγια, κόστος.
- Φορτηγά: Ἀριθμὸς, κόστος.
- ε) Ὀδικὸν δίκτυον.
- Χάρτης θατότητος ὁδῶν τῆς περιοχῆς.
- Περιγραφή καταστάσεως ὁδικοῦ δικτύου καὶ προβλεπόμεναι θελτιώσεις.
- 9.—Υπηρεσίαι.
- α) Τουρισμός.
- Ξενοδοχειακὸς ἐξοπλισμὸς.
- Κίνησις Τουριστῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.
- β) Τράπεζαι.
- γ) Λοιπαὶ (εἰς μίαν σειρὰν ἐτῶν).
- Δικηγόροι.
- Ἴατροί.
- Μηχανικοί.
- Λοιποὶ ἐπιστήμονες.
- 10.—Κόστος ἐργασίας.
- Μισθὸς κατ' ἐπάγγελμα (πραγματικὰ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἰσχυούσας συλλογικὰς συμβάσεις).
- Ἡμερομίσθια.
- Ἐξέλιξις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.
- Ἀπεργίαι κατ' ἔτος.
- 11.—Ἐνεργειακὴ Οἰκονομία.
- α) Ἡλεκτρικὴ Ἐνέργεια.
- Υδροηλεκτρικοὶ σταθμοὶ περιοχῆς, περι-

- γραφή, Ισχύς καὶ κατάστασις αὐτῶν.
- Θερμοηλεκτρικοὶ σταθμοὶ περιοχῆς: περιγραφή, Ισχύς καὶ κατάστασις αὐτῶν.
 - Δίκτυον διανομῆς: Κατάστασις αὐτοῦ. Προβλεπόμεναι θελτιώσεις.
 - Σύνολον κιλοβατῶρων παραχθειςῶν εἰς τὴν περιοχὴν διὰ μίαν σειρὰν ἐτῶν.
 - Σύνολον κιλοβατῶρων διατεθειςῶν εἰς τὴν περιοχὴν.
 - Μέση κατὰ κεφαλὴν κατανάλωσις κατ' ἔτος.
 - Κατανάλωσις διὰ οἰκιακὴν, βιομηχανικὴν, ἐμπορικὴν, γεωργικὴν καὶ λοιπὰς χρήσεις καὶ τιμαὶ κατὰ κατηγορίαν.
- β) Ὑγρὰ καύσιμα.
- Ἐγκαταστάσεις ἀποθηκεύσεως ὑγρῶν καυσίμων εἰς τὴν περιοχὴν καὶ δυναμικότης αὐτῶν.
 - Ἐγένοντο γεωτρήσεις δι' ἀνεύρεσιν πετρελαίου;
- Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα;
- Κατανάλωσις ὑγρῶν καυσίμων, διὰ μίαν σειρὰν ἐτῶν, εἰς διαφόρους χρήσεις.
 - Κόστος ὑγρῶν καυσίμων (ἀνάλυσις: τιμὴ ex facioy δασμοί, φόροι, μεταφορικὰ κλπ.).
- γ) Λιγνίτης.
- Περιγραφή λιγνιτωρυχείων.
 - Ἐτησίᾳ παραγωγή.
 - Κατανάλωσις καὶ χρήσις τοῦ λιγνίτου.
 - Ὑπάρχοντα ἀποθέματα.
 - Κόστος.
- 12.—Ὑδωρ.
- Περιγραφή ὑπαρχουσῶν πηγῶν (ποταμῶν κλπ.).
 - Ἀποθέματα.
 - Μέση ὥριαία ἐκροὴ ἐκάστης, εἰς κυβικὰ μέτρα, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔτους.
 - Ἐκμετάλλευσις τοῦ ὕδατος: Ἀρδευτικὰ ἔργα, ἄλλαι χρήσεις.
 - Ὑδρευσις οἰκισμῶν (πόλεων, χωρίων κλπ.).
 - Ἀποθέματα.
 - Ἀρτεσιανὰ φρέατα.
 - Χρησιμοποίησις τοῦ ὕδατος εἰς παραγωγὴν ἐνεργείας ὥς καὶ εἰς διαφόρους βιομηχανικὰς χρήσεις (ἐργοστάσιον ἐπεξεργασίας σταφίδος π.χ.).
 - Χημικὴ ἀνάλυσις ὕδατος πηγῶν τῆς περιοχῆς.
- 13.—Ἐπενδύσεις.
- Δημόσιαι καὶ ἰδιωτικαὶ ἰδιότητες εἰς διαφόρους κλάδους τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος εἰς μίαν σειρὰν ἐτῶν.
 - Παράλληλοι ἐπενδύσεις.
 - Περιγραφή τουριστικῶν, ἀρδευτικῶν, ἐγχειοθελτιωτικῶν καὶ ἄλλων ἔργων.
 - Συγκρίσεις προγραμματισθέντων καὶ ἐκτελεσθέντων ἔργων. Προοπτικά.
- 14.—Οἰκονομικὴ κατάστασις Δήμων καὶ Κοινοτήτων.
- Συγκεντρωτικαὶ καταστάσεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς περιοχῆς.

- Ἄλλαι ἐνδιαφέρουσαι πληροφορίες οἰκονομικῆς φύσεως.
- 15.—Οἰκισμός.
- Ἀριθμὸς οἰκημάτων.
 - Πόσα ἐμφανίζουν ἱκανοποιητικοὺς ὅρους στεγάσεως.
 - Ἐξέλιξις οἰκισμῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.
 - Στεγαστικὸν πρόβλημα τῆς περιοχῆς.
 - Ἐργατικαὶ κατοικίαι.
 - Ἀρχιτεκτονικὰ χαρακτηριστικά.
 - Ἐξυπηρέτησις οἰκισμῶν διὰ δικτύων ἀποχετεύσεως.
 - Διαμόρφωσις ἐνοικίων.
- 16.—Δημοσιονομικὰ δεδομένα.
- Εἰσπράξεις καὶ δαπάναι διενεργηθεῖσαι ὑπὸ τῶν Δημοσίων Ταμείων τῆς περιοχῆς.
 - Διάφοροι τοπικοὶ φόροι.
 - Εἰδικαὶ φορολογικαὶ διευκολύνσεις.
- 17.—Πιστώσεις - Πτωχεύσεις - Διαλύσεις - Ἰδρύσεις.
- Καταθέσεις εἰς ὑποκαταστήματα Τραπεζῶν. Σύνολον. Ἐξέλιξις.
 - Δανειοδοτήσεις ὑπὸ Ἐμπορικῶν Τραπεζῶν.
 - Δανειοδοτήσεις ὑπὸ Ο.Χ.Ο.Α.
 - Δανειοδοτήσεις ὑπὸ Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς.
 - Διαμάρτυρηθέντα γραμμάτια.
 - Πτωχεύσεις κατ' ἔτος.
 - Διαλύσεις ἐπιχειρήσεων.
 - Χορηγούμεναι κατ' ἔτος ἄδειαι νέων ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν περιοχὴν.
- 18.—Ἀσφαλίσεις.
- Διατιθέμενα ποσὰ ὑπὸ τοῦ Ι.Κ.Α. καὶ ἄλλων Ἀσφαλιστικῶν Ὄργανισμῶν.
 - Παρεχόμεναι ἀσφαλιστικαὶ ἐξυπηρετήσεις.
 - Συντάξεις Ὄργανισμοῦ Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων.
- 19.—Ἐπαγγελματικαὶ Ὄργανώσεις.
- Κατάλογος Ἐπαγγελματικῶν καὶ λοιπῶν Ὄργανώσεων τῆς περιοχῆς.
 - Περιγραφή τῆς δραστηριότητος αὐτῶν.
 - Ἀριθμὸς μελῶν ἐκάστης.

IV.—ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

- 1.—Ὁργάνωσις τῆς Διοικήσεως.
- Περιγραφή τῶν λειτουργουσῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. τῆς περιοχῆς.
 - Παράστασις διὰ διαγράμματος.
- 2.—Ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα. Κοινωνικὴ σύνθεσις.
- Ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα εἰς ἀπολύτους ἀριθμοὺς καὶ ποσοστὰ κατὰ κόμματα, κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἐκλογάς.
 - Ἐπιπτώσεις τῆς κοινωνικῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ, εἰς τὴν οἰκονομίαν.
 - Στάσις σημαινόντων προσώπων ἔναντι τῶν προβλημάτων τῆς ἀναπτύξεως.
- 3.—Ἐπίπεδον μορφώσεως - Ἐκπαιδευσις.
- Γενικὸν ἐπίπεδον μορφώσεως τοῦ πληθυ-

- μοῦ. Ποσοστὸν ἀναλφαβήτων. Καταπο-
λέμῃσις τοῦ ἀναλφαθητισμοῦ.
- Σχολικὰ κτίρια.
 - Ἀριθμὸς Δημοτικῶν Σχολείων, διδασκά-
λων καὶ μαθητῶν διὰ μίαν σειρὰν ἐτῶν.
 - Ἀριθμὸς Γυμνασίων (α' βαθμίδος καὶ
εἰδικῆς κατευθύνσεως), καθηγητῶν καὶ
μαθητῶν.
 - Ἀριθμὸς κατωτέρων καὶ μέσων τεχνικῶν
καὶ ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν, σπουδα-
στῶν καὶ καθηγητῶν.
 - Δέον νὰ παρουσιασθοῦν τὰ ὡς ἄνω με-
γέθη κεχωρισμένως διὰ τὴν Δημοσίαν καὶ
τὴν ἰδιωτικὴν ἐκπαίδευσιν.
 - Ἀνώταται Σχολαὶ ἢ Παιδαγωγικαὶ Ἀ-
καδημαὶ περιοχῆς. (Σπουδασταί, καθη-
γηταί, ἀποφοιτοῦντες κατ' ἔτος).
 - 4.—Ἀρχαιολογικοὶ χώροι - Λαογραφικὰ
στοιχεῖα.
 - Περιγραφή ἀρχαιολογικῶν χώρων.
 - Παρουσίασις ὀρισμένων βασικῶν λαο-
γραφικῶν δεδομένων.
 - Σχέσεις τῶν ἀνωτέρω μὲ τὴν τουριστικὴν
ἀνάπτυξιν καὶ τὴν πολιτιστικὴν πρόοδον
τῆς περιοχῆς.
 - Μουσεῖα.
 - 5.—Τουριστικὰ ἐνδιαφέροντα.
 - Θέατρα.
 - Κινηματογράφοι.
 - Κέντρα ἀναψυχῆς.
 - Ἑστιατόρια.
 - Ἐγκαταστάσεις ἀθλητισμοῦ.
 - Πανηγύρεις (Ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν - Δια-
κίνησις ἐμπορευμάτων.
 - Ἐκθέσεις.
 - 6.—Θρησκευτικὴ σύνθεσις.
 - Κοινότητες ἐτέρων δογμάτων. Περιγρα-
φή.
 - Ἐκκλησιαστικὴ Διοίκησις.
 - Ἱδρύματα Ἐκκλησίας.
 - Ναοί. Μοναί.
 - 7.—Ἐπίπεδον κόστους ζωῆς.
 - Περιγραφή ἐνὸς συνήθους «νοικοκυριοῦ».
 - Οἰκιακὴ ἐνέργεια. Ραδιόφωνον. Ψυγεῖον.
Τηλέφωνον.
 - Οἰκιακοὶ προϋπολογισμοί.
 - Ποσοστὰ ἐξόδων διὰ διατροφήν καὶ ἐν-
δυμασίαν.
 - Τιμαὶ βασικῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.
 - Διαθέσιμα ποσοστὰ δι' ἀποταμίευσιν.
 - Ἔθιμα σχετικὰ μὲ τὴν διάθεσιν τοῦ οἰ-
κογενειακοῦ εἰσοδήματος καὶ τῆς περι-
ουσίας (πρόξ, δωρεὰ κλπ.).
 - Τὰ περισσότερα καταναλισκόμενα εἶδη
διατροφῆς.
 - 8.—Κατοικία.
 - Περιγραφή τῆς ἐν γένει καταστάσεως
τῶν οἰκιῶν.
 - μ3) κατὰ κάτοικον. Ἀριθ. ἀτόμων κατὰ
Δωμάτιον.
 - Στοιχεῖα ἐπὶ τοῦ οἰκιακοῦ ἐξοπλισμοῦ
(Ἐπίπλωσις - Ἀνέσεις).
 - Κόστος οἰκιῶν. Τιμαὶ ἐνοικίων.
 - Διαθέσιμοι οἰκίαι.
 - 9.—Ἱδρύματα.
 - Κοινωφελῇ καὶ εὐαγῇ ἱδρύματα εἰς τὴν

- διάθεσιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ παρεχόμε-
ναι ὑπ' αὐτῶν ὑπηρεσίαι.
- 10.—Ἱατρικὴ περίθαλψις - Ὑγεία.
 - Ὑπάρχοντα ἱατρεῖα, νοσοκομεῖα κλπ.
 - Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ πληθυσμοῦ.
 - Συνήθεις νόσοι. Νοσηρότης πληθυσμοῦ -
Ποσοστά.
 - 12.—Τύπος καὶ μέσα δημοσιότητος.
 - Ἐκδιδόμεναι ἑφημερίδες.
 - Ραδιοφωνικὸς Σταθμός.
 - Διαφημιστικὰ Γραφεῖα.

Β'. ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- Προκειμένου νὰ διερευνηθοῦν λεπτομε-
ρέστερον τὰ ἀστικά κέντρα μιᾶς περιο-
χῆς, εἶναι σκόπιμον νὰ τονισθοῦν ἰδιαι-
τέρως τὰ ἑξῆς σημεία:
- 1.—Ἐσωτερικὴ μετανάστευσις.
 - Νὰ διαπιστωθῇ τὸ μέγεθός της καὶ νὰ
προσδιορισθοῦν τὰ αἷτια. Μία μακρο-
χρόνιος ἐπομένως παρατήρησις θὰ πα-
ράσῃ σημαντικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν ἔρευ-
ναν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.
 - 2.—Ἀνεργία καὶ ὑποαπασχόλησις.
 - Τὰ στοιχεῖα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πρέ-
πει νὰ εἶναι ἀναλυτικὰ καὶ ἡ ἔρευνα νὰ
γίνῃ εἰς βάθος. Εἶναι ἀπαραίτητος λε-
πτομερὴς ἀπογραφή τῶν ἀνέργων κατὰ
βαθμὸν εἰδικεύσεως, κατὰ οἰκογένειαν,
κατὰ ἡλικίαν, φύλον κλπ. Τὰ σχετικὰ
μὲ τὴν ὑποαπασχόλησιν ἐπίσης στοιχεῖα
ὡς καὶ ἐκεῖνα διὰ τὰ «παρασιτικά» λε-
γόμενα ἐπαγγέλματα πρέπει νὰ ἀποτε-
λέσουν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας μερίμνης.
Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν καὶ τὰ «ἐπο-
χικά» ἐπαγγέλματα.
 - 3.—Βιομηχανικὰ προβλήματα.
 - Νὰ περιγραφῇ τυχὸν ὑπάρχουσα βιομη-
χανικὴ ζώνη. Νὰ διαπιστωθοῦν αἱ διευ-
κολύνσεις, τὰς ὁποίας παρέχει καὶ νὰ
ἐξετασθοῦν τὰ δημιουργούμενα προβλή-
ματα ἐκ τῆς τυχὸν ἐπεκτάσεώς της.
 - Σχετικὸν μὲ τὸ ἀνωτέρω θέμα εἶναι καὶ
ἐκεῖνο τῶν βιομηχανικῶν οἰκοπέδων ἐν-
τὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ζώνης. Ἡ τιμὴ τῶν οἰ-
κοπέδων αὐτῶν, ἡ σύνδεσις των μὲ τὸ δι-
κτυον ὑδρεύσεως, ἡλεκτρισμοῦ, ἀποχε-
τεύσεως, ἡ ἀντίστασις καὶ ἡ κλίσις ἐδά-
φους κλπ. εἶναι στοιχεῖα σημαντικά.
 - Νὰ ἐρευνηθοῦν ἰδιαιτέρως αἱ σχέσεις τῆς
τοπικῆς βιομηχανίας μὲ τὰς διατεθειμέ-
νας εἰς τὴν περιοχὴν πρώτας ὕλας ὡς
καὶ μὲ τὰ παραγόμενα εἰς τὰς πλησίον
ἀγροτικάς περιοχὰς προϊόντα.
 - Ἡ βιομηχανικὴ παράδοσις τῆς πόλεως
καὶ ἡ κατάστασις τῶν βιομηχανικῶν ἐγ-
καταστάσεων ἀποτελοῦν ἐπίσης χρήσιμα
πληροφορικὰ δεδομένα.
 - 4.—Προβλήματα εἰδικῆς φύσεως.
 - Ὅλας τὰς ἀναπτυσσομένης πόλεις ἀπα-
σχολοῦν συνήθως διάφορα εἰδικῆς φύ-
σεως προβλήματα, τὰ κυριώτερα τῶν ὁ-
ποίων ἀναφέρονται κατωτέρω:
 - Συγκοινωνία. Ἡ κυκλοφορία τῶν

- όχημάτων καὶ τῶν πεζῶν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἢ κατάστασις τῶν ὁδοστρωμάτων, οἱ χώροι σταθμεύσεως καὶ ὁ φωτισμὸς τῶν ὁδῶν ἀποτελοῦν βασικά στοιχεῖα διὰ τὴν ἀντικειμενικὴν παρουσίαν τῆς συγκοινωνιακῆς καταστάσεως τῆς πόλεως.
- Π ο λ ε ο δ ο μ ί α. Ἐν προκειμένῳ δέον νὰ ἐξετασθῶν ὁ ρυθμὸς ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως, ἢ κατασκευὴ τῶν οἰκοδομῶν, αἱ πλατεῖαι, ἢ αἰσθητικὴ τοῦ τοπίου καὶ ἄλλα συναφῆ θέματα.
- Ὑ δ ρ ε υ σ ι ς - Ἀ π ο χ έ τ ε υ σ ι ς. Ἡ ὑγεία τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἐν γένει πρόδος τῆς πόλεως ἐπιβάλλουν τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῶν ἐν θέματι προβλημάτων.
- Π υ ρ ο σ β ε σ τ ι κ ῇ Ὑ π η ρ ε σ ί α Ἀριθμὸς ὀχημάτων καὶ θέσις σταθμῶν ἐντὸς τῆς πόλεως.

Γ'. ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΑΙ

- 1.—Μετανάστευσις.
- Τὸ πρόβλημα τῆς μεταναστεύσεως πρέπει νὰ ἐξετασθῇ ἀναλυτικῶς, δεδομένου ὅτι παρουσιάζεται συνήθως ὅξυ εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιοχάς. Αἱ χώραι προορισμοῦ, ὁ χρόνος παραμονῆς, τὰ ἐκ μεταναστευσάντων ἐμβάσματα, αἱ σχέσεις μετὰ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος, ἡ κοινωνικὴ δρᾶσις τῶν μεταναστῶν κ.ἄ. εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀπασχολήσουν τὸν ἐρευνητὴν.
- 2.—Νοσηρότης. Θνησιμότης. Ὑγεία.
- Τὰ ἀπόλυτα μεγέθη καὶ τὰ ποσοστὰ τῆς θνησιμότητος καὶ τῆς νοσηρότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μετὰ τὴν ὑγείαν καὶ τὰς συνθήκας διαβιώσεως αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, παραλλήλως μετὰ τὰς παρεχομένας ἰατρικῆς φύσεως ὑπηρεσίας, πρέπει νὰ τύχουν ἐνδελεχοῦς μελέτης.
- 3.—Οἰκοτεχνία.
- Εἰς πολλὰς περιοχὰς ἡ οἰκοτεχνία ἀπο-

- τελεῖ βασικὴν πηγὴν τοῦ οἰκογενειακοῦ εἰσοδήματος. Μία ἐπομένως περιγραφή καὶ ἐκτίμησις τῶν διαφόρων οἰκοτεχνικῶν ἀπασχολήσεων εἶναι χρήσιμος.
- 4.—Κατοικία - Διατροφή - Ἐνδυμασία.
- Καὶ τὰ τρία ταῦτα προβλήματα λόγῳ τῆς σπουδαιότητός των καὶ τῶν παραλλαγῶν τὰς ὁποίας παρουσιάζουν ἀπὸ περιοχῆς εἰς περιοχὴν ἐντὸς τῆς αὐτῆς χώρας, θεωρεῖται σκόπιμον νὰ ἐξετασθῶν.
- 5.—Αὐτοδιοικήσις.
- Τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουν οἱ Δῆμοι καὶ αἱ Κοινότητες τῆς περιοχῆς ὥς καὶ τὰ ἐκτελούμενα ὑπ' αὐτῶν ἔργα δὲν πρέπει νὰ παραλειφθῶν ἀπὸ τὴν ἔρευναν.
- 6.—Συνεταιρισμοί.
- Ὁ ρόλος τῶν Συνεταιρισμῶν, ὥς ἰδιαιτέρως σημαντικὸς εἰς διαμόρφωσιν τῆς οἰκονομίας μιᾶς περιοχῆς, πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ ἐπισταμένως.
- 7.—Ἡθὴ καὶ ἔθιμα.
- Ἡ περιγραφή τῶν σπουδαιότερων ἐθίμων, τὰ ὁποῖα συνδέονται ἄμέσως μετὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας ἐρεύνης.
- 8.—Κυριότης, ἀξιοποίησις καὶ τρόπος κτήσεως ἐδάφους.
- Καὶ διὰ τὰ τρία ταῦτα θέματα πρέπει νὰ συγκεντρωθῶν ἀναλυτικὰ στοιχεῖα.
- 9.—Κόστος μεταφορῶν.
- Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συγκεντρωθῶν στοιχεῖα τὰ ὁποῖα νὰ παρέχουν μίαν πλήρη ἀνάλυσιν τοῦ κόστους μεταφορῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων εἰς τοὺς τόπους συγκεντρώσεως ἢ καταναλώσεως ὥς καὶ τὰς ἀποστάσεις τῶν ἀγρῶν ἢ τῶν κτημάτων ἐκ τῆς ἑδρας τῆς Κοινότητος.
- 10.—Ἐμπορία προϊόντων.
- Τὸ θέμα τῆς διακινήσεως τῶν προϊόντων καὶ τῶν «μεσαζόντων» μεταξὺ παραγωγῶν καὶ καταναλωτῶν ἀποτελεῖ σημαντικὸν στοιχεῖον διὰ τὸν προσδιορισμὸν ἄλλων μεγεθῶν.

Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὲς τῆς ἐπαρχίας, νὰ μᾶς ἐμβάσουν τὴ συνδρομὴ τους.